

Секція: Економічні науки

Павлов Костянтин Володимирович

*доктор економічних наук,
професор аналітичної економіки та природокористування
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: 0000-0003-2583-9593
м. Луцьк, Україна*

Куденьчук Анастасія Іванівна

*аспірантка кафедри аналітичної економіки та природокористування
Волинського національного університету імені Лесі Українки
ORCID: 0000-0001-9368-6811
м. Луцьк, Україна*

ПРОБЛЕМАТИКА ДРУГОГО ЕТАПУ ДЕНЕТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Необхідність політичної реформи перш за все була викликана, низьким рівнем державного управління у всіх сферах економіки, неефективним функціонуванням багаторівневої бюджетної системи, деградацією сільської місцевості, низьким рівнем інвестиційної привабливості регіонів, породженням «клану» корупційних схем, вагомою залежністю від центрального управління державою, значною кількістю місцевих бюджетів, які були повністю дотаційними, надмірною роздробленістю територіальних громад, повним безвір'я громадян до влади. Для подолання даних проблем у 2014 році урядом України було розроблено Концепції реформ місцевого самоврядування та територіальної організації влади (01.04.2014), також прийнято Закони «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015) та внесено зміни до Податкового і Бюджетного кодексів [2]. Саме впровадження даних

законодавчих актів та Концепцій сприяли формуванню об'єднаних територіальних громад (ОТГ), як перспективного інституту місцевого самоврядування. В результаті ОТГ отримали бюджетну самостійність, можливість планування розвитку своїх територій, реалізовувати видаткові повноваження на першочергові потреби, збільшення дохідної бази місцевих бюджетів за рахунок передачі окремих доходів з державного бюджету. Введена система горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій та запровадженні субвенції з державного бюджету сприяли значному приросту номінальних доходів місцевих бюджетів цьому сприяло також і зміни у базі нарахуванні податків, зборів та обов'язкових платежів.

14 травня 2020 року набув чинності Закон України № 562-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад», згідно до якого 12 червня 2020 року уряд визначив адміністративні центри територіальних громад. В результаті було затверджено 1470 громад [3].

Відповідно до офіційної звітності Державної казначейської служби України, протягом січня-березня 2020 року до місцевих бюджетів України надійшло 114,6 млрд. грн., що на 22,9 млрд. грн. менше ніж за відповідний період минулого 2019 року (> на 16,6%). Слід зауважити, що доходи загального фонду склали 104,9 млрд. грн., а це на 23, 4 млрд. грн. (>18,2%) менше аналогічного періоду 2019 року. Доходи спеціального фонду – 9,7 млрд. грн., що на 0,5 млрд. грн. (< 5,8%) більше аналогічного періоду 2019 року [4].

Провівши аналіз доходів місцевих бюджетів I кварталу 2020 року частка доходів місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету України складала 40,8%, а у I кварталі 2019 становила 50%. Слід зауважити, що у 2020 році плановий показник доходів місцевих бюджетів у I кварталі

становив 471,3 млрд. грн., але рівень виконання річного показника в цілому становив лише 24,3% [1].

Оцінка частки місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України за 2020 рік подана у табл. 1.

Таблиця 1

Надходження до зведеного державного бюджету та місцевих бюджетів України за 2020 р., млн. грн

Дата	Держбюджет	Місцеві бюджети	Усього	Відсоток місцевих бюджетів
01.02.2020	50725,7	21483,6	72209,3	42%
02.03.2020	112631,6	47475,1	160106,7	42,1
01.04.2020	210694,8	69342,4	280037,2	32,9
04.05.2020	314983,9	88970,9	403954,8	28,2
01.06.2020	388225,3	112519,5	500744,8	28,9
01.07.2020	519451,6	134894,4	654346,0	25,9
03.08.2020	588319,1	159741,4	748057,5	27,1
01.09.2020	688628,5	188337,8	876966,3	27,3
01.10.2020	764778,6	211978,5	976757,1	27,7
02.11.2020	842308,1	239940,6	1082248,7	28,4
01.12.2020	944726,4	269462,7	1214189,1	25,5
24.12.2020	1052693,6	288082,9	1340722,5	27,3

Джерело: за оперативною інформацією Держказначейства

Таким чином, варто відзначити падіння відсотку місцевих бюджетів до держбюджету із 42% на початку року до 27,3% на кінець поточного 2020. Причинами падіння є зменшення податкових надходжень до місцевих бюджетів через виникнення економічної кризи (результат COVID-19), не ефективним управління місцевої влади, процвітанням тіньового бізнесу та відсутністю інвестиційної привабливості регіону [4].

Децентралізація пройшла свій перший етап - створення ОТГ, але є низка невирішених проблем, які є надзвичайно актуальними на сьогодні, зокрема:

1. Відсутність чіткості у законодавстві.
2. Кадровий голод
3. Відсутність робочих місць у ОТГ

4. Низька інвестиційна привабливість
5. Породження корупційних схем по захвату земельних угідь
6. Проведення недобросовісних тендерів, із обумовлено завищеними цінами на проведення різних робіт, закупівлю обладнання
7. Низький рівень професіоналізму депутатів, голів, секретарів ОТГ

Таким чином, питання децентралізації є надзвичайно актуальним. Реформа є стадії впровадження, але для ефективної її реалізації є велика кількість проблем, які потрібно подолати у найкоротші терміни. Адже не вчасно прийняті рішення з боку центральної влади, можуть сприяти погіршенню і так складного економічного, політичного, соціального, екологічного, демографічного середовища та знижити результати першого етапу децентралізації.

Література

1. Децентралізація дає можливість // Місцеві бюджети:дані за 2020 року. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12481>
2. Європейський порядок денний для України. 2018 // Нац. Ін-т стратегіч. дослідж. при Президентові України. URL: www.niss.gov.ua
3. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 №333-р. URL: www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України // Доходи зведеного бюджету України за 2020 рік. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/>